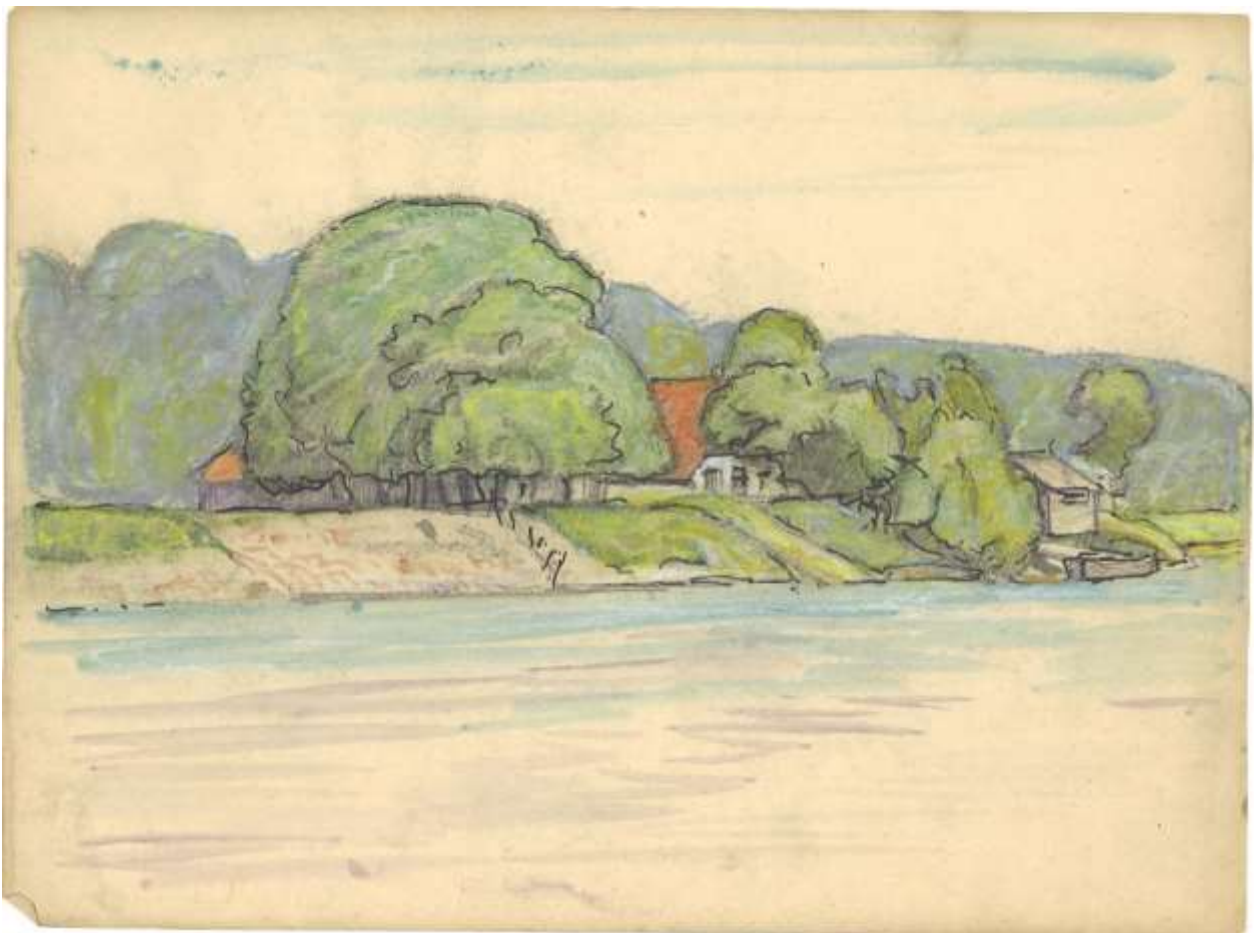




gemeente **Wageningen**

# GEMEENTEARCHIEF



## JAARVERSLAG

## 2023

## Inhoud

1. Medewerkers .....	3
2. Aanwinsten .....	3
3. Ontsluiting .....	5
4. Materiële verzorging en huisvesting .....	7
5. Dienstverlening en PR.....	7
6. Inspectie.....	11
7. Overige werkzaamheden en contacten.....	11

**Op de voorkant:**  
*Tekening door Johan Haak van de Rijnsoever, ongedateerd,  
afkomstig uit het in 2023 geïnventariseerde  
Archief Johan Haak (archiefnr. 211) inv.nr. 3*

## 1. Medewerkers

Door langdurige ziekte van een van de medewerkers was de daadwerkelijke bezetting van het Gemeentearchief wat minder intensief dan in andere jaren. De vaste medewerkers van het Gemeentearchief Wageningen (GAW), onderdeel van het team Publieke Dienstverlening (PDV), waren in het verslagjaar:

- o P.M. (Bob) Kernkamp, gemeentearchivaris, 1 fte.
- o P.I.M. (Petra) Leenknecht, assistent archivaris, 0,67 fte.

H.M. (Harrie) van Kalmthout, eveneens van het team PDV, verrichtte werkzaamheden voor onze bibliotheek, krantenindex en depotbeheer.

Op 15 december brachten Bob, Petra en Harrie een bezoek aan het Streekarchief Zutphen om het archief van een voormalige steenfabriek in Brummen over te dragen. Streekarchivaris Etienne van den Hombergh ontving ons gastvrij met koffie en een rondleiding. Het bezoek werd afgesloten met een lunch en een wandeling door de stad.

Onze vaste vrijwilliger C.G. (Kees) van de Graaf beëindigde in december zijn werkzaamheden voor het Gemeentearchief, zie paragraaf 3.2.

Voor het beheer van Beeldbank Wageningen is in januari 2023 G.W. (Gert) Groenendijk als vrijwilliger begonnen, zie paragraaf 3.3.

## 2. Aanwinsten

### 2.1. Archieven

In 2023 konden wij, met dank aan de schenkers en bruikleengevers, de volgende particuliere archieven aan de collecties van het GAW toevoegen:

Archief	Omvang	Schenker of Bruikleengever
Wageningsch Lyceum en RHBS 1936-1993	0,50	Pantarijn
Leerlingenvereniging 't Soet Versaemen 1904-1995	1,50	Pantarijn
Studententoneel en Stutofes	0,25	P. Huijbens
Stichting Samenwerking Wageningen-Ndiza 1975-2017	0,50	M. Maijer
Familie Muller (aanvulling)	0,50	M. Muller
Stichting Rustenburg	1,00	B. Brouwer
Stichting Joods Erfgoed	2,00	E. Rookmaaker
Unie Van Vrijwilligers Wageningen (aanvulling)	1,00	H.J.M. Keukens
<b>TOTAAL</b>	<b>7,25 m.</b>	

Dit jaar zijn ook archieven aan andere archiefdiensten in eigendom overgedragen. Dat waren archieven die niet in Wageningen thuishoren, ook al stonden ze soms al tientallen jaren bij ons op de plank. Het waren de volgende archieven:

Archief	Omvang	Naar
Landbouwkundige Kring Amsterdam	0,05	Stadsarchief Amsterdam

Steenfabriek De Hooge Waard te Dodewaard	3,00	Regionaal Archief Rivierenland, Tiel
Steenfabriek De Schans, Brummen	1,00	Regionaal Archief Zutphen
<b>TOTAAL</b>	<b>4,05 m.</b>	

Verder werden enkele museale voorwerpen uit het archief van de afdeling Wageningen van het Rode Kruis (dat in 2017 aan het GAW werd geschonken) overgedragen aan historisch museum De Casteelse Poort.

## 2.2. Atlas

In 2023 konden wij, met dank aan de schenkers, de volgende voorwerpen aan de collecties van het GAW toevoegen:

Voorwerp	Schenker
2 fotoalbums van reünies van de Wageningse Vrouwelijke Studentenvereniging	mevr. Hehenkamp-van Vloten
2 fotoalbums van het Wageningsch Studenten Corps	D.P. Sap (Senaat Ceres)

## 2.3. Bibliotheek

In 2023 werden de onderstaande uitgaven aan de bibliotheek toegevoegd. Daaronder bevinden zich schenkingen van mevrouw Hehenkamp-van Vloten, de heren Bonarius, Doude van Troostwijk, Keijzer, Vervloet en Wiersum, de historische vereniging Oud Wageningen, het Comité Open Monumentendag Wageningen en de afdeling DIV.

Wij zijn deze personen en organisaties dankbaar voor hun schenkingen.

Auteur(s)	Titel	Plaats	Jaar
	Evaluatie hoogwaterperiode januari/februari 1995	Hoevelaken	1995
	Hoogwater in Gelderland. Verslag van de Commissaris van de Koningin in de provincie Gelderland. Evaluatierapport januari/februari 1995	z.p. [Arnhem]	1995
	Het Staring-gebouw vordert. Het toekomstig onderdak voor I.C.W., I.I.L.C. en Stiboka.	[Wageningen]	[1965]
	Veer kracht. Verhalen over het Lexkesveer. Door passagiers uit Randwijk en Wageningen	Randwijk	2023
	Verslag Hoogwater 1995. Evaluatie van de berichtgeving door het RIZA	Lelystad	1995
	Wageningen na 2000. Toekomstvisie over werken, wonen, verkeer, recreatie. Deel I. WOC sectoren detail, horeca, en kennisintensievebedrijven	Wageningen	1997
	Een zee van rivieren	Arnhem	z.d. [1995]
Berg, Ben van den, e.a.	Ajuuwoh. Het woordenboek van het Wagenings dialect	Wageningen	2023
Blom, Esther	Binnert de Beaufort. Kerstmis in Scheveningen. Met een levensschets van de auteur.	Hilversum	2021

Bosch, Mineke	Strijd! De vrouwenkiesrechtbeweging in Nederland, 1882-1922	Hilversum	2019
Bosman, L.J.	Evaluatie hoogwaterbrief	Apeldoorn	z.d. [1995]
Braakhuis, Hans, e.a. (red.)	Een eeuw verbonden Renkum 1923-2023	Renkum	2023
Breemen, Nico van, e.a.	Wat waar waarom? Landschap en bodemgebruik rondom Wageningen	Wageningen	2004
Burgh, G.F. van der; A.G.M. Claassen	Gemeentelijk houtketenplan. Voorbeeldproject	Wageningen	1997
Genugten, Yvonne van; Jan van Rosmalen (eindred.)	Atlas van de oversteek. De naoorlogse migratie vanuit Indonesië naar Nederland	Zutphen	2023
Hehenkamp-van Vloten, To; Rianne Meester-Broertjes	Omzien in verwondering. Kleine geschiedenis van de WVSV (1917-1972) en haar omgeving	Wageningen	2017
Keijzer, Koos	100 Jaar Ceresband Wageningen. De bewogen geschiedenis van het oudste studenten jazz- en dixielandorkest ter wereld	z.p. [Vlierden]	2023
Leenknecht, Petra, e.a.	Levend Erfgoed. Open monumentendag Wageningen 2023. Zondag 10 september	Wageningen	2023
Maanen, Gert van, e.a.	De proefvakken van microbiologie	Wageningen	2021
Mooi-Blok, M.B.; M. van Vliet-Weverling; M.H. Karssen-Ruiter (red.)	Algemeen woon- en zorgcentrum Rustenburg 1971-1996	Wageningen	1996
Slits, H.J.A.	De teelt van tabak	's-Gravenhage	1943
Steenbergen, A.G.; H.M. Slotboom-Bitter	Joods Wageningen en de Tweede Wereldoorlog. Kroniek en herinnering.	Wageningen	2023
Tempel, Wubbo (hoofdred.)	Heb je ooit zo'n stuk gezien? Heerenstraat 6	Wageningen	2023
Wiersum, Freerk	Was Wageningen een Hanzestad? [typoscript met noten van een artikel in Oud Wageningen]	Wageningen	2023

### 3. Ontsluiting

#### 3.1. Archieven

Van verschillende inventarissen werden bijgewerkte versies gemaakt. Onder meer van het Oud Rechterlijk Archief: de inventarisatie van de civiele procesdossiers is in 2023 afgerond en alle dossiers zijn opnieuw zuurvrij verpakt. Wijzigingen in andere inventarissen zijn het gevolg van het na verloop van tijd openbaar worden van stukken, of van correcties en meer uitgebreide beschrijvingen in inventarissen.

In 2023 werden de volgende archieven geïnventariseerd:

- Wageningsch Lyceum en Rijks HBS 1936-1993 (plaatsingslijst), 0,50 m.
- Leerlingenvereniging 't Soet Versaemen 1904-1995 (plaatsingslijst), 1,50 m.
- Junushoffcommissie 1947-1970, 0,25 m.
- Wit-Gele Kruis Wageningen 1940-1958, 0,25 m.
- Johan Haak, 1918-1974, 0,12 m.
- Dr. Ir. W.A.J. Oosting, 1922-1942, 1,00 m.

In de archiefbewaarplaats bevinden zich thans 221 (2023: 208) archieven en collecties die samen ongeveer 1.112 meter plank vullen. De toename in het aantal is deels het gevolg van het opsplitsen van archiefmateriaal van onderwijsinstellingen in zes afzonderlijke archieven. Van alle archieven en collecties zijn 91 inventarissen en 39 plaatsingslijsten (een minder gedetailleerde wijze van ontsluiten) beschikbaar. Er zijn 85 archieven of delen van archieven nog niet beschreven. De beschreven archieven beslaan tezamen 790 meter, dat is 80% van het totale aantal meters archiefmateriaal.

### 3.2. Atlas en Bibliotheek

Het ontsluiten van deze collecties ging voort met de registratie van nieuwe aanwinsten en het nader beschrijven van reeds aanwezige zaken. Harrie van Kalmthout werkte aan de ontsluiting van de bibliotheek en hield de index op regionale kranten bij.

Vrijwilliger Kees van de Graaf ging voortvarend verder met het scannen van negatieven uit onze collecties. Eind 2023 had hij vrijwel alle negatieven van persfotografen Heij, Otting en Leenarts gedigitaliseerd. Daarmee besloot hij dat zijn werk was afgelopen. In de tien en een half jaar dat Kees voor ons werkzaam was, heeft hij meer dan 200.000 scans vervaardigd. Dat houdt in dat hij tien en een half jaar lang gemiddeld 52 scans per dag heeft gemaakt. Alle scans van negatiefstrookjes en -films zijn bovendien door hem in individuele fotobestanden verdeeld, en elk beeld is zo goed mogelijk van een naam voorzien waarin een rudimentaire beschrijving van het beeld wordt gegeven. Op 11 januari 2024 bood Kees de 200.000e scan officieel aan de burgemeester aan. Het is geweldig hoeveel werk Kees in die ruim tien jaar heeft verzet. Voor zijn belangeloze inzet zijn wij hem dan ook zeer, zeer dankbaar.



*Overhandiging van de 200.000e scan door Kees van de Graaf aan burgemeester Floor Vermeulen op 11 januari 2024 (foto Bob Kernkamp).*

### 3.3. Beeldbank

Onze fotocollectie en de Wageningsche Courant 1855-1947 zijn te raadplegen op de Beeldbank Wageningen, waar ook de beeldcollecties van museum De Casteelse Poort en historische vereniging Oud Wageningen op te vinden zijn. Voor het beheer van de Beeldbank is begin dit jaar een vrij-

williger aangetreden: de heer G.W. (Gert) Groenendijk. Hij zal de Beeldbank voor ons gaan beheren. Dat wil zeggen dat hij, in overleg met de gemeente, het museum en Oud Wageningen, zal bekijken wat beter zou kunnen. Hij onderhoudt daarvoor ook contact met de leverancier. Verder zal hij op termijn de te werven vrijwilligers begeleiden en met hen nieuwe beelden (waaronder een deel van de door Kees van de Graaf gemaakte scans) aan de Beeldbank toevoegen. Wij zijn heel blij met het aantreden van Gert.

## 4. Materiële verzorging en huisvesting

### 4.1. Archiefbewaarplaats en collecties

Sinds vorig jaar is de luchtvochtigheid in de archiefbewaarplaats naar wens, maar de temperatuur blijft aan de hoge kant. Het bedrijf waar de gemeente een onderhoudscontract mee heeft, liet weten dat zij er weinig aan kunnen doen. De deuren van de archiefbewaarplaats zijn in september van nieuwe water- en brandwerende stripjes voorzien.

De gebruikelijke onderhoudswerkzaamheden aan de collecties vonden plaats. Harrie van Kalmthout werkte aan het ompakken en etiketteren van archiefdozen en -omslagen.

### 4.2. Studiezaal

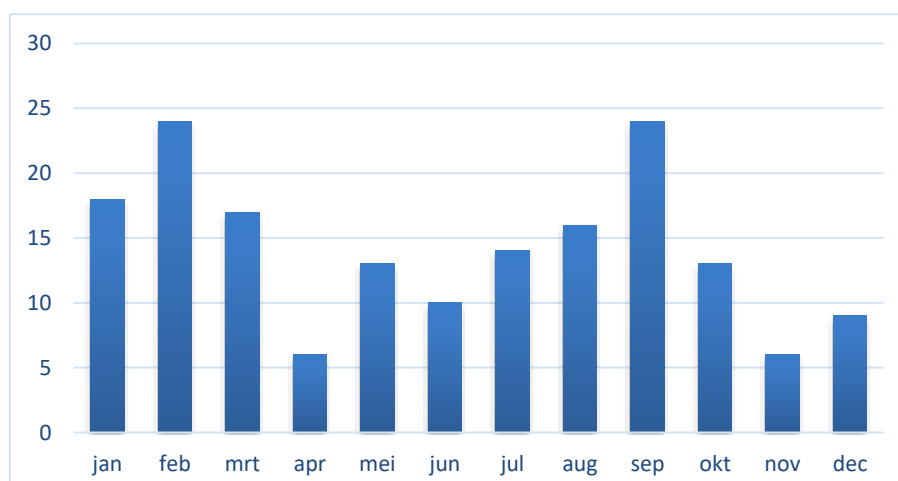
In september kregen we in de stadhuiskeizer last van tientallen kleine motjes, die zich niet lieten verjagen. Een extern bedrijf werd ingeschakeld om de bron van deze ongewenste bezoektjes te achterhalen en hen zo goed mogelijk te verwijderen. Tot en met het eind van het jaar stond daarom een elektrische insectenvanger in de gang.

## 5. Dienstverlening en PR

### 5.1. Beschikbaarstelling

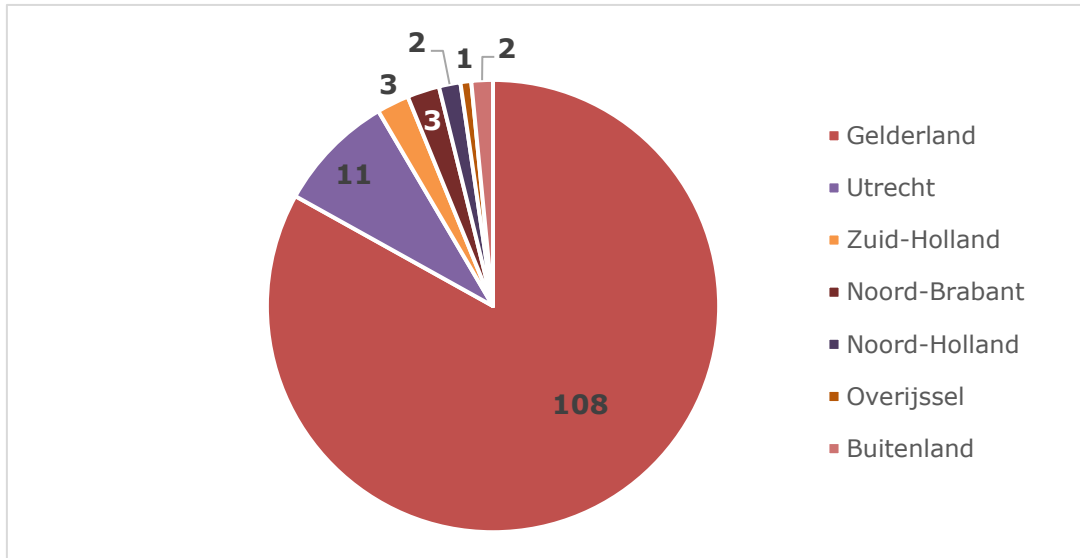
In dit jaar werden 130 bezoekers ingeschreven (2022: 96; 2021: 89; 2020: 88; 2019: 145), die gezamenlijk 170 bezoeken brachten (2022: 127; 2021: 116, 2020: 141; 2019: 252). Gemiddeld is dat 1,3 bezoeken per bezoeker. Het aantal bezoekers is dus bijna weer op het niveau van 2019; voordat corona toesloeg.

Aantal bezoeken per maand in 2023

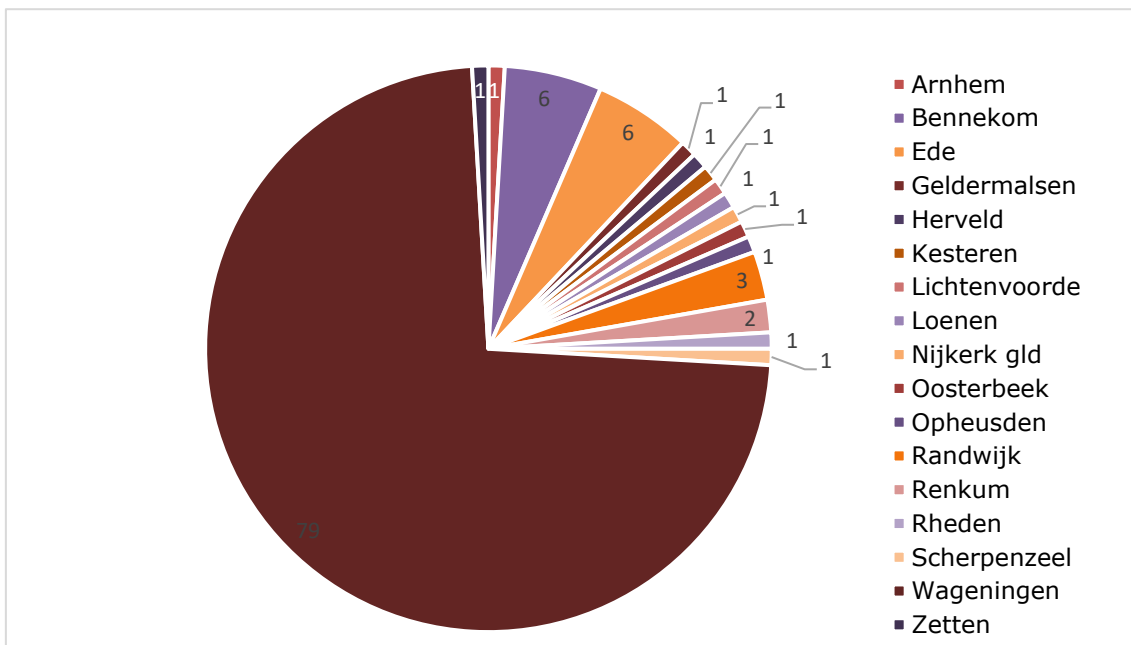


Opmerkelijk was de "piek" in september: die lag mede aan bezoeken van de almanakredactie van studentenvereniging Ceres. April had het laagste aantal bezoeken: het Gemeentearchief was gesloten in de twee weken van 10 tot 21 april als gevolg van gelijktijdige vakantie en ziekte van de medewerkers. Daar tegenover staat dat wij tussen Kerst en Oud en Nieuw, zoals altijd, gewoon geopend bleven.

**Herkomst bezoekers per provincie (en buitenland) in 2023**



**Herkomst Gelderse bezoekers per plaats in 2023**



Van de 170 bezoeken werden er 132 op beide gebruikelijke openingsdagen, dinsdag en woensdag, afgelegd. Daarnaast waren er 12 bezoeken op maandag, 19 op donderdag en 7 op vrijdag.

De meeste bezoekers kwamen uit Gelderland, namelijk 108 van de 130, of wel 83% (2022: 89%; 2021: 80%, 2020: 86% en 2019: 75%), en 73% van die Gelderlanders was Wageninger. Van het



totale aantal bezoekers woonde 61% in Wageningen (in 2022: 58%, 2021: 62%, 2020: 67% en in 2019: 56,6%). Uit het buitenland kwamen twee bezoekers: een uit Canada en een uit Australië.

Een bijzondere gast was onze gemeentesecretaris Jasper de Wit, die zich op 16 november uitgebreid door ons in de studiezaal liet informeren over zijn Wageningse ambtsvoorgangers en andere historische zaken.

Aan het museum De Casteelse Poort werden verschillende dvd's met scans van fotonegatieven van de persfotograaf Rein Heij in bruikleen gegeven ter voorbereiding van de expositie over werk van Rein Heij, die in oktober werd geopend.

## 5.2. Internet

Op [www.wageningen.nl](http://www.wageningen.nl) is een aantal pagina's gewijd aan het Gemeentearchief. Daarop staat algemene informatie, zoals openingstijden en het archievenoverzicht, en een pagina over het inzien van bouwtekeningen. Daarnaast is er een rubriek 'Geschiedenis van Wageningen', bestaande uit 7 pagina's.

In 2023 zijn de pagina's van het Gemeentearchief 8591 keer bezocht (in 2022: 7070 keer). Het aantal bezoeken lag maandelijks tussen 528 (juni) en 878 (januari) pagina's. Het bezoek aan de webpagina's vertoonde de gebruikelijke drukte in de wintermaanden en betrekkelijke rust in de zomer. Enkele van de pagina's van het Gemeentearchief behoren tot de meest bezochte pagina's van de hele gemeentelijke website. De inventarissen van de gemeentelijke archieven behoorden tot de meest gedownloadte documenten op de website.

Hieronder vindt u een overzicht van de verschillende pagina's en het aantal bezoeken in 2023.

Pagina	Totaal
Gemeentearchief (bestuur/gem.arch.)	1.753
Over het Gemeentearchief	469
Archieven en verzamelingen (dig.arch.)	1.470
Archievenoverzicht (arch.gem.Wag)	1.144
Bouwtekeningen inzien	811
Wie Woonden Waar in Wageningen	464
Indexen	374
Geschiedenis van Wageningen	387
Capitulatieakte	632
Geschiedenis in 6 stappen	1.087
<b>Totaal</b>	<b>8.591</b>

De Facebookpagina van het Gemeentearchief wordt wat onregelmatig bijgehouden maar trekt zeker belangstelling. Het aantal volgers bereikte eind december 2023 het aantal van 395. De best bekeken post was die van 27 september, over een veertje dat we in het Oud Rechterlijk Archief vonden tussen stukken over het proces tussen Gijsbert Gerritsen in Lunteren en Gijsbert Aelbertsen Brouwer te Veenendaal in 1711. De twee processtukken waar de veer tussen lag, waren geschreven door de Wageningse stadssecretaris Wicherts. Schrijven deed je toen met een (ganze-)veer. Misschien had Wicherts tijdens het schrijven een nieuwe pen gesneden of de oude pen versneden. Niet héél bijzonder, maar wel leuk om onverwachts tegen te komen.



### 5.3. Vragen vanuit de organisatie en van derden

Het GAW behandelt regelmatig vragen die per post, telefoon of e-mail binnenkomen, of die door collega's worden gesteld tijdens een kort bezoek. Eenvoudige vragen met een korte behandeltijd beantwoorden we gratis, andere tegen betaling. Van die laatste optie heeft dit jaar niemand gebruik gemaakt. Vragen van binnen de eigen organisatie worden altijd gratis behandeld.

In 2023 beantwoordden we 195 vragen (in 2022: 181). Van die vragen kwamen 34 (ca. 21%) uit de gemeentelijke organisatie. 176 vragen kwam per e-mail binnen; dat is 90%.

### 5.4. Lezingen, publicaties en overige PR

Op 16 maart gaf gemeentearchivaris Bob Kernkamp samen met de gemeentelijke beleidsmedewerker monumenten een rondleiding door de stad aan het College van B&W van Losser dat enkele dagen in Wageningen op bezoek was. Op 30 maart, 6 juli en 16 november gaf hij voor nieuwe collega's binnen de gemeentelijke organisatie korte historische rondleidingen door een deel van de binnenstad, en op 28 september leidde hij collega's uit de gemeente rond (of op en neer) in de toren van de Grote Kerk.

Op 25 januari vertelde Bob Kernkamp in de Raadszaal iets over de Tweede Wereldoorlog en 5 mei aan leerlingen van Pantarijn en het Török Ignác Gymnasium van onze Hongaarse partnerstad Gödöllő.

De gemeentearchivaris werkte ook dit jaar weer mee aan de Engelstalige lezingen over Wageningse studenten tijdens de Tweede Wereldoorlog die Studium Generale van de WUR jaarlijks organiseert in hotel De Wereld. Hij behandelt daar de algemene geschiedenis van Wageningse studenten in 1940-1945, terwijl leden van de families Puylaert en Lardinois spreken over de tewerkstelling van hun (groot)vaders als Wageningse studenten in Duitsland tijdens de Tweede Wereldoorlog. De zaal

zat op 25 april weer vol. De samenwerking met Angela Lewis van Studium Generale was weer een groot plezier.

Nu in het tijdschrift 'Oud Wageningen' de rubriek 'Wageningen een eeuw geleden' van Petra Leenknecht is beëindigd, en Bob Kernkamp zich heeft teruggetrokken uit de redactie, werden in 2023 geen artikelen voor dat blad geschreven. Bob Kernkamp schreef een korte recensie van het boek 'Joods Wageningen en de Tweede Wereldoorlog'. Het ligt in de bedoeling om in 2024 wel weer af en toe voor Oud Wageningen te schrijven.

## 6. Inspectie

Met het team Documentaire Informatieverzorging (DIV) onderhielden we in het verslagjaar de gebruikelijke goede contacten over zowel archiefvorming als -beheer. Bij DIV werd voortgewerkt aan de voorbereiding van de overbrenging naar het Gemeentearchief van de gemeentelijke archieven over de periode 1987-2002. Met de afdeling werd daarover regelmatig overlegd. Hopelijk krijgt de overdracht in 2024 zijn beslag.

Met verschillende collega's binnen de gemeente en met externe partijen werd meerdere malen overlegd over de mogelijkheden en onmogelijkheden van e-depots. Ook werd overlegd over de aanstaande nieuwe Archiefwet (optimistisch "Archiefwet 2021" genaamd) die misschien in 2025 in werking treedt, en de mogelijke wijzigingen die die met zich meebrengt.

Verder werd overlegd over de archivering bij de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein Centraal Gelderland (MGR SDCG) die diensten voor de gemeente Wageningen verricht.

## 7. Overige werkzaamheden en contacten

Binnen de gemeentelijke organisatie werden uitstekende contacten onderhouden met de portefeuillehouder burgemeester Floor Vermeulen. Verder was er weer een goede samenwerking met de gemeentelijke collega's van o.a. DIV, Cultuurhistorie (Monumenten), Automatisering, Communicatie en de afdeling Burgerzaken van Publieke Dienstverlening. Bob Kernkamp was ook dit jaar deelnemer aan het gemeentelijke straatnamenoverleg.

Petra Leenknecht was zeer actief als secretaris van het Comité Open Monumentendag Wageningen. Zij schreef bovendien de tekst voor de fraaie brochure met te bezichtigen monumenten in 2023.

Net als andere jaren was Bob Kernkamp adviseur van het bestuur van historisch museum De Casteelse Poort. Op 4 mei was hij weer, samen met Elsa Mast, ceremoniemeester tijdens de jaarlijkse Dodenherdenking in Wageningen. Naast zijn werk als gemeentearchivaris is hij ook buitengewoon ambtenaar burgerlijke stand.

Met studentenvereniging Ceres werden, als altijd, uitstekende contacten onderhouden. Leden van de vereniging weten regelmatig de weg naar het Gemeentearchief te vinden. Ten slotte werden de gebruikelijke contacten onderhouden met andere archivariissen en archief-dienstverleners in de provincie. Van het Gemeentearchief Ede kwam op 2 februari een aantal medewerkers op bezoek, en precies een week later kwam de nieuwe gemeentearchivaris van Veenendaal kennismaken. Samen met een bezoek aan onze collega's in Tiel met betrekking tot e-depots en het eerder genoemde bezoek aan Zutphen, zijn de banden met collega's in de provincie (en even daarbuiten) dus extra aangehaald dit jaar.



*Handgetekend affiche voor sportwedstrijden voor Nederlandse lyceumleerlingen, Wageningen 1957. Archief Leerlingenvereniging 't Soet Versaemen, inv.nr. 73.*

### Gemeentearchief Wageningen

geopend: dinsdag en woensdag 10.00-16.00 uur  
bezoekadres: Markt 22, Wageningen  
postadres: Postbus 1, 6700 AA Wageningen  
tel. (0317) 492 911  
e-mail: [gemeentearchief@wageningen.nl](mailto:gemeentearchief@wageningen.nl)  
[www.wageningen.nl/gemeentearchief](http://www.wageningen.nl/gemeentearchief)  
[www.beeldbankwageningen.nl](http://www.beeldbankwageningen.nl)  
[www.facebook.com/GAWageningen](https://www.facebook.com/GAWageningen)